Eelerwoude
kleurt het landelijk gebied

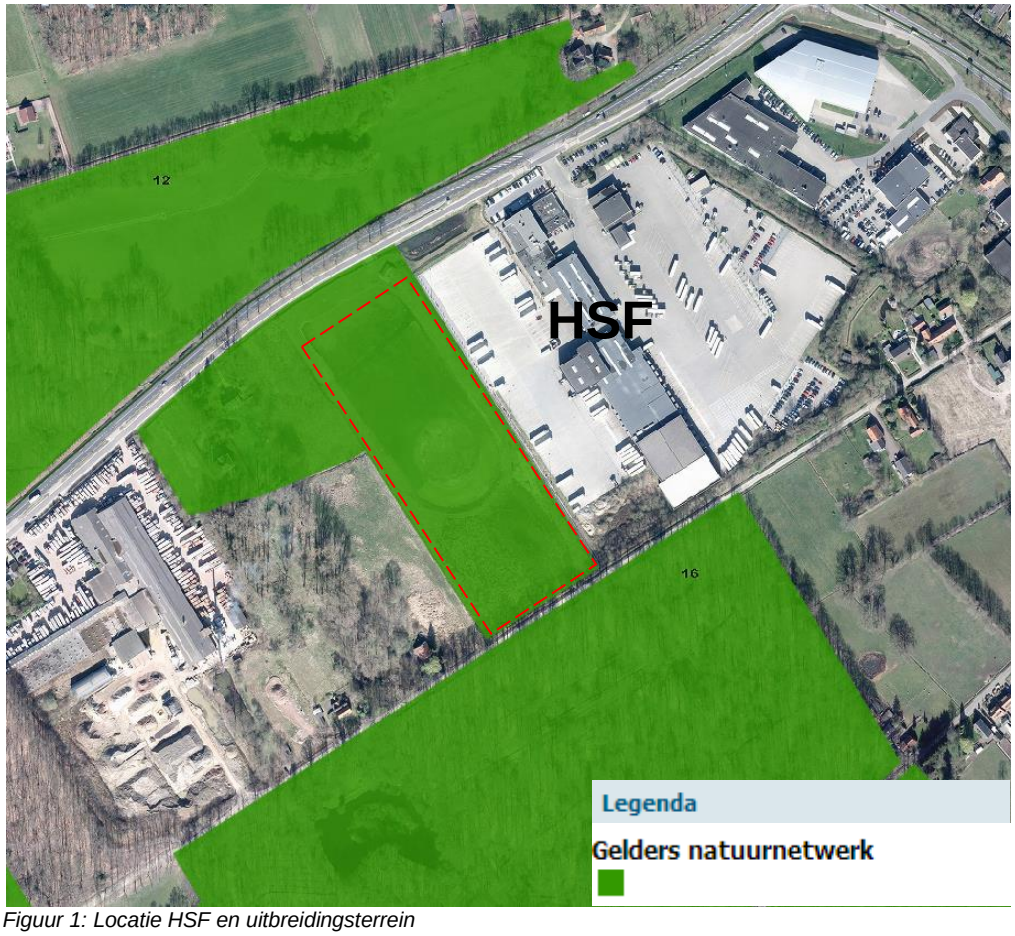
Compensatieplan EHS

HSF, Winterswijk

Projectnummer: 6013
Datum: 31-8-2016
Opgesteld: Vincent de Lenne

Aanleiding

Het bedrijventerrein HSF is voornemens zich in westelijke richting (zie rood gearceerde lijn in figuur 1) uit te breiden. Het totale uitbreidingterrein is in de huidige situatie ingericht als natuur en aangewezen als EHS-gebied (Gelders Natuurnetwerk) en omvat 3,24 hectare. HSF Winterswijk is zich bewust dat de uitbreiding gepaard moet gaan met een kwaliteitsimpuls voor de omgeving, waarbij onder andere de aanwezige Ecologische Verbindingszone wordt versterkt en uitgebreid.
Met een wijziging in de EHS begrenzing kan een kwalitatieve en kwantitatieve versterking van de ecologische waarden ter plekke worden gerealiseerd. Voorliggend compensatieplan geeft de motivering en uitwerking van de wijziging van de EHS.

Figuur 1: Locatie HSF en uitbreidingsterrein

Beleid EHS

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). In of in de directe nabijheid van de NNN/EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee tenzij'- afweging met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en restschade wordt gecompenseerd.

De regels voor het doorlopen van de 'nee tenzij'- afweging zijn verwoord in de 'Spelregels EHS' uitgegeven door de ministeries van LNV en VROM in 2007 en in de provinciale ruimtelijke verordening. In de provincie Gelderland is de begrenzing van de NNN/EHS vastgesteld in het natuurbeheerplan.

Het natuurbeheerplan werkt de EHS verder uit in twee kaarten, respectievelijk de ambitie- en de beheertypekaart. De beheertypekaart laat de huidige situatie zien en de ambitiekaart geeft de toekomstige en gewenste situatie weer. Het Natuurbeheerplan vormt de basis voor subsidies met betrekking tot beheer en inrichting.

Het hoofddoel van het ruimtelijk beleid voor de NNN/EHS is het bijdragen aan een samenhangend netwerk van kwalitatief hoogwaardige natuurgebieden en natuurlijke landschappen door bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de aanwezige bijzondere waarden en kenmerken.

Indien de natuur- en landschapswaarden van de NNN/EHS worden aangetast, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen waarmee de schade zoveel mogelijk wordt beperkt. Per saldo zal op planniveau of gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang. Indien er wel schade wordt veroorzaakt dan dient compensatie plaats te vinden.

Huidige begrenzing EHS

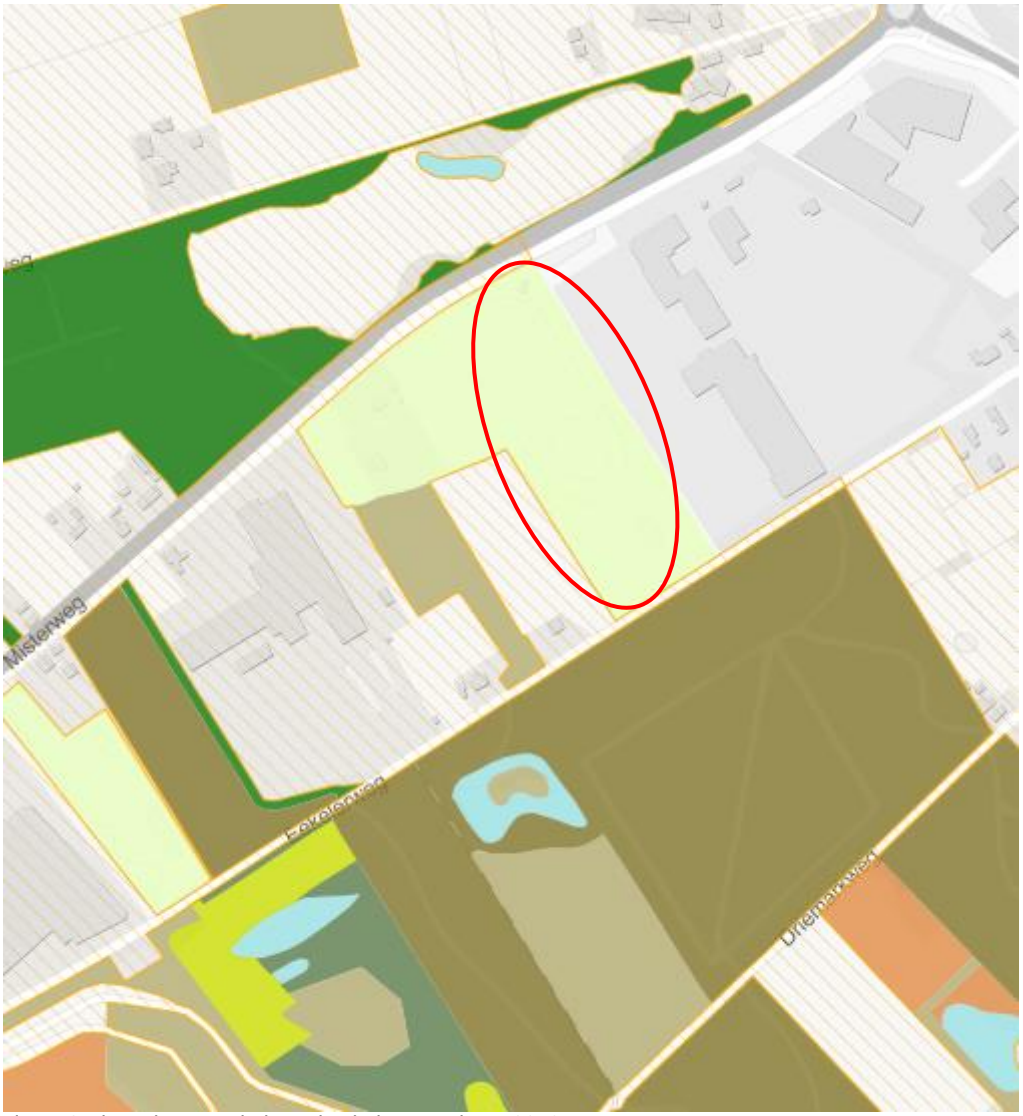
Figuur 1 geeft een uitsnede van de Beheertypekaart van het Natuurbeheerplan. In de beheertypekaart is het plangebied aangewezen als Nat schraalland. Dit is tevens de ambitie binnen dit aangewezen perceel.

Code	Natuurbeheertype – beheertypekaart
N10.01	Nat schraalland

Code	Natuurbeheertype – ambitiekaart
N10.01	Nat schraalland

N10.01 Nat schraalland
Nat schraalland is, net als Vochtig hooiland, zeer oud boerengrasland. Nat schraalland is echter minder productief en de bodem is erg slap. De graslanden zijn daardoor slecht

toegankelijk; ze kunnen ’s winters onder water staan maar zullen ’s zomers oppervlakkig uitdrogen. Door jaarlijks te hooien blijft het voedselarme karakter behouden. De variatie in de graslanden is groot. Blauwgraslanden en kleine zeggenvegetaties worden tot nat schraalland gerekend. Hiermee in mozaïek voorkomende dotterbloemhooilanden en Veldrusschraallanden worden ook tot nat schraalland gerekend.
Nat schraalland is door de rijkdom aan zeldzame soorten van groot Europees en nationaal belang. Blauwgraslanden zijn beperkt tot een klein gebied aan de Atlantische kust van Europa. Nat schraalland komt vaak in oude, maar kleine reservaten voor en zijn daarom zeer gevoelig voor ingrepen in de omgeving. Het nat schaalland van de oude strandwallen en het laagveen is vrijwel verdwenen. In een aantal beekdalen is de situatie iets beter door het toestromen van grondwater. Verdroging, verzuring en vermesting zijn de belangrijke bedreigingen voor nat schraalland. De graslanden worden doorgaans niet bemest.

Figuur 2 Uitsnede Natuurbeheerplan beheertypekaart 2016 (http://flamingo.prvgld.nl/viewer/app/Natuurbeheerplan). Het plangebied is rood omcirkeld.

Aantasting EHS

Huidige waarden EHS

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit een verschraald terrein met een ijsbaan. Het centrale deel van het plangebied is verschraald en voedselarm. Het centrale deel van het terrein is floristisch redelijk goed ontwikkeld met kenmerkende soorten als pilvaren, kleine zonnedauw, moeraswolfsklauw en stekelbrem. De randen van het plangebied bestaan uit matig voedselrijk grasland (witbolstadium) met soorten als kale jonker, gewone margriet, wilde bertram en gewone rolklaver. Tevens is hier opslag van met Name Zwarte els te vinden. In de zuidkant van het plangebied ligt tevens een poel met schralere omstandigheden.
Vanwege schrale condities is het plangebied betreft fauna bovengemiddeld geschikt voor insecten (libellen, dagvlinders, sprinkhanen).

Kritischere of kenmerkende aanwezig soorten zijn; zwartsprietdikkopje, geelsprietdikkopje, groot dikkopje bruin zandoogje, grote keizerlibel, gewone oeverlibel, azuurwaterjuffer, ratelaar, wekkertje, snortikker en bruine sprinkhaan.
Naast flora en insecten komen er verschillende amfibiesoorten als bastaardkikker en kleine watersalamander voor; kritischere soorten als kamsalamander of poelkikker zijn niet aanwezig.
Voor overige fauna is het gebied minder van belang; de randen van het gebied worden gebruikt door bos- en struweelvogels zoals de bosrietzanger, grasmus en tuinfluiter. Daarnaast heeft het gebied een functie als foerageergebied voor algemene zoogdieren en diverse vleermuissoorten. Meer informatie betreft de huidige waarden is opgenomen in de quickscan flora- en fauna (Eelerwoude 2015, zij bijlage 1).

Kwantitatieve aantasting

Met de uitbreiding van HSF zal het bestaande EHS-gebied (3,24 hectare groot) verdwijnen.

Compensatie EHS

Kwantitatieve eisen

Op korte afstand
In overleg met de Provincie Gelderland is besloten om de EHS-begrenzing te verplaatsen naar enkele agrarische gronden ten zuiden van het plangebied. De gronden komen daarbij op en langs de aldaar geprojecteerde EVZ te liggen. Het compensatiegebied komt daarmee op korte afstand van de verwijderde EHS te liggen. De lokale natuurwaarden kunnen daarmee dus direct profiteren van het compensatiegebied.

Groter gebied wordt gecompenseerd
Het totale oppervlakte van het compensatiegebied bedraagt 4,73 hectare. Daarmee is er dus sprake van een compensatiefactor van 1,5.
Het verlies aan areaal betreft in totaal 3,24 hectare. Voor de berekening van het compensatie areaal dient een eventuele toeslag te worden berekend afhankelijk van de ontwikkelingsduur van de verdwenen natuur. Hierbij dient kwalitatief gelijkwaardige natuur

te worden ontwikkeld. Het huidige plangebied bestaat veelal uit een grazige vegetatie met opslag van elzen waarvoor een relatief korte ontwikkelingsduur geld. Er wordt uitgegaan van een ontwikkelingsduur van 5 jaar, waarvoor een compensatiefactor van 1/3 van toepassing zijn. Dit komt neer op 1,33*3,24 is 4,32 hectare. De compensatie wordt uitgevoerd volgens de richtlijnen uit de provinciale verordening van Gelderland (Artikel 2.7.1.2)

Kwalitatieve eisen

Ter compensatie zullen twee percelen aan de zuidkant van de Misterweg (zie bijlage 2) omgevormd worden naar nieuwe natuur. In de voorgestelde percelen is op geringe diepte keileem aanwezig, waardoor de grondwaterstand hoog is. Tevens bevindt zich in het zuidelijke terrein een depressie waar het water kan worden vastgehouden. Hierdoor zijn deze percelen geschikt voor de ontwikkeling van natte natuur. Daarnaast leidt de inrichting van deze percelen tot een vergroting en versterking van de aanliggende natuur en worden de bospercelen aan de westkant met het grote bosgebied ten zuiden van de Misterweg verbonden en uit hun isolement gehaald. Hierdoor ontstaat een groter en robuuster natuurgebied ten zuiden van de EHS dat als leefgebied voor de kensoorten van het model ijsvogelvlinder kan dienen. Op 21 oktober 2015 zijn deze percelen bezocht door Karel Hanhart (ecohydroloog Eelerwoude) en Vincent de Lenne (ecoloog Eelerwoude). Tijdens het veldbezoek zijn enkele grondboringen verricht om de keileemlaag en grondstructuur in het veld te bepalen.

Naar aanleiding van dit veldbezoek kan worden geconcludeerd dat met name de zuidelijke percelen ten zuiden van de Driemarkweg geschikt zijn voor de ontwikkeling van nieuwe natte natuur.

Ten noorden van de Misterweg zijn voldoende gebieden aanwezig (die groot genoeg) die met elkaar verbonden zijn door middel van voldoende landschapselementen. Deze kunnen als stapsteen dienen voor de soorten uit het model ijsvogelvlinder (model waarvoor de EHS is aangewezen). Door deze maatregelen zal de EVZ als geheel beter functioneren. Hoewel de huidige verbinding ter hoogte van de uitbreidingszone HSF wegvalt wordt niet verwacht dat dit zal leiden tot dispersie problemen voor de soorten waarvoor de EVZ is aangewezen. Het gebied ten westen van de EVZ is robuust genoeg om dit op te vangen, tevens gaat het om slechts een beperkte afstand die overbrugt dient te worden, en zijn de soorten waarvoor de EVZ is aangewezen niet heel kritisch ten aanzien van het overbruggen van korte afstanden. Tevens zijn de locaties van de compensatiekavels zo gesitueerd dat er een betere verbinding ontstaat ten westen van HSF (zie figuur 6).

Duurzame verbinding

Voor het goed functioneren van de verbinding is het essentieel dat deze duurzaam in stand blijft. Door de percelen te begrenzen als EHS en in het bestemmingsplan te bestemmen als natuur wordt de duurzame instandhouding gegarandeerd. De verbinding wordt hiermee planologisch geborgd.

Inrichting sluit aan bij landschap en natuur

Inrichtingsvoorstel perceel ten noorden van de Driemarkweg

Tijdens het veldbezoek is duidelijk geworden dat op dit perceel de keileem laag vrij diep zit. Tevens ligt er een diepe ontwaterende sloot , waardoor het grondwater vrij diep zit. Hierdoor liggen hier minder kansen voor omvorming naar natte natuur. Wel biedt het perceel vanwege de ligging kansen voor natuur.

Voorgesteld wordt om ter hoogte van de perceelgrens van het maïsland/grasland een nieuwe (15 meter) brede singel aan te planten met gebiedseigen struiken zoals Gelderse roos, meidoorn, kardinaalsmuts en vlier. Hiernaast wordt vervolgens aan de graslandzijde een bloemrijke strook van 25 meter gecreëerd. Het tegen de bosrand grenzende grasland wordt uit productie gehaald en omgevormd naar een flora en faunarijk grasland met meer diversiteit aan plantensoorten. Deze voorgestelde inrichting sluit goed aan bij de inrichting van het omliggende gebied, en de gewenste doelstelling vanuit het model ijsvogelvlinder.

Figuur 3: Inrichtingsvoorstel perceel ten noorden van de Driemarkweg

Inrichtingsvoorstel perceel ten zuiden van de Driemarkweg

Tijdens het veldbezoek is duidelijk geworden dat op dit perceel de keileem laag plaatselijk vrij ondiep zit en de bodem veel kansen bied voor de realisatie van nieuwe natte natuur. Met name de strook grenzend aan het bestaande bosgebied die wat lager ligt. Voorgesteld wordt om de bestaande sloot aan de noordkant van het plangebied te verondiepen/ dempen. Vervolgende worden de natste delen van dit perceel afgegraven tot op de keileemlaag om hier natte open natuur te creëren. Kensoorten van het model ijsvogelvlinder hebben baat bij open bos in de nabijheid van water. Met name open, beekbegeleidende bossen zijn gunstig voor de kensoorten van dit model. We stellen voor op deze locatie een open vochtig gelaagd open loofbos te creëren, waarbij gestreefd wordt

naar een struiklaag die 30-40% van het grondoppervlak bedekt. In deze bossen is het aandeel kamperfoelie vaak hoog. Kamperfoelie is de waardplant van kleine ijsvogelvlinder (kensoorten van model ijsvogelvlinder). Hierdoor sluit het perceel beter aan bij de bosstrook aan de noordzijde (een bebossing met eik, pijpenstrootje, blauwe bosbes en kamperfoelie).

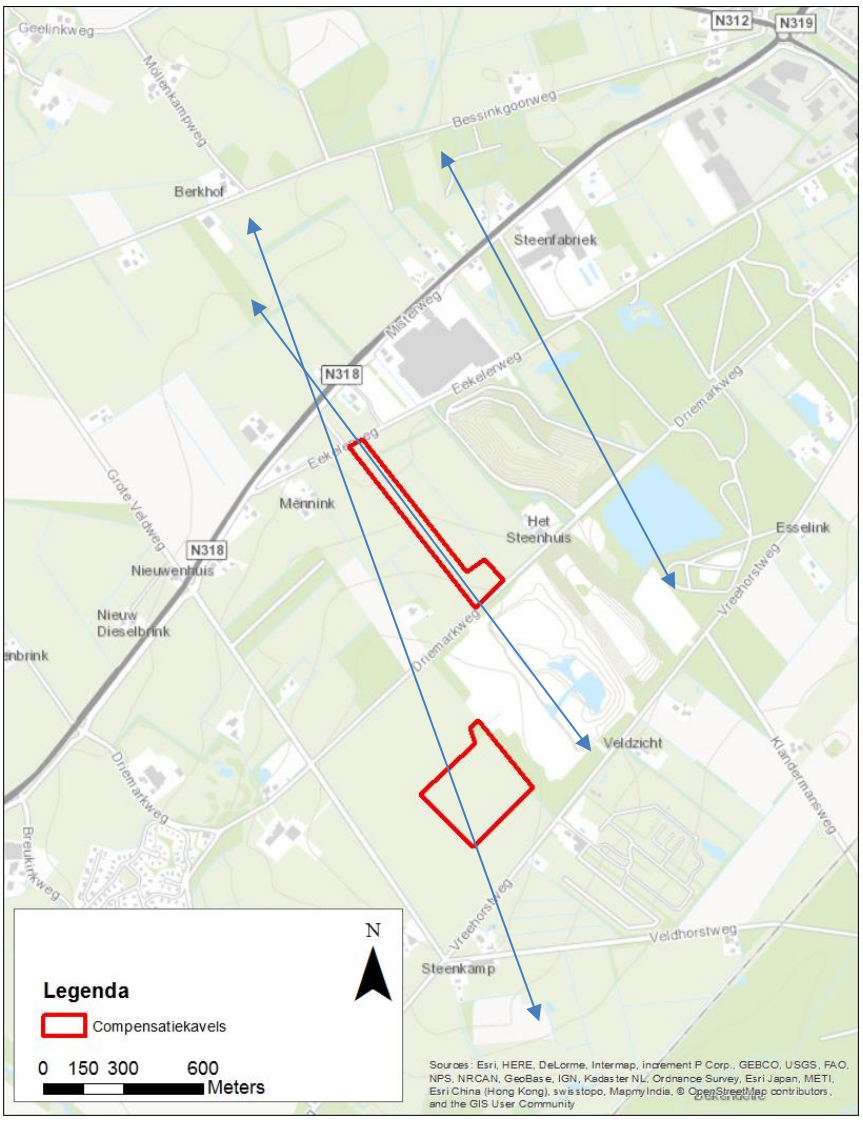

Figuur 4 Inrichtingsvoorstel perceel ten zuiden van de Driemarkweg

Het creëren van geleidelijke overgangen tussen kern, mantel en zoom en het maken van inhammen vergroot de variatie en daarmee de soortenrijkdom van een bosrand, waardoor een geschikter bosklimaat ontstaat.
Binnen deze natte loofbossen dienen enkele kleine natte graslanden met enkele poelen aangelegd te worden (op de natste delen met de ondiepste keileemlaag). Deze voorgestelde inrichting sluit goed aan bij de inrichting van het omliggende gebied, en de gewenste doelstelling vanuit het model ijsvogelvlinder.

Figuur 5 streefbeeld (retentie Obelink aan de Misterweg).

Figuur 6 verbindingsmogelijkheden doelsoorten EVZ

Uitvoering
De exacte uitvoeringsperiode is in dit stadium nog niet exact duidelijk en afhankelijk van de start van de uitbreiding van HSF. Het compensatiegebied wordt echter gerealiseerd voordat de aantasting daadwerkelijk plaatsvindt (verwachte periode 2016-2020).

Beheer
Het beheer zal vooralsnog in eigen beheer door HSF uitgevoerd. Daarbij wordt het beheer uitgevoerd zoals passend in het beleid en conform de geldende richtlijnen.
Op deze wijze wordt het gebied ook op de lange termijn duurzaam in stand gehouden.

Natuurbeheertypen
Conform de nieuwe inrichting zou het natuurbeheertype van de nieuwe EHS moeten worden aangepast in:
N10.01 Nat schraalland
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland
Met op enkele plekken:
L01.01 Poel en kleine historische wateren
L01.02 Houtwal en houtsingel
L01.10 Struweelrand

Conclusie

Met de voorgestelde compensatie wordt verwacht dat in het gebied ten zuiden van de Misterweg een robuuster leefgebied gecreëerd wordt die als stapsteen voor het model ijsvogelvlinder kan dienen. De bestaande verbinding en het leefgebied ten noorden van de Misterweg zijn van voldoende kwaliteit om als verbinding en stapsteen te dienen. Verwacht wordt dat met de voorgenomen inrichtingsmaatregelen de bestaande EHS voldoende wordt gecompenseerd en versterkt. Tevens wordt met de hier voorgestelde compensatie een kwalitatief hoogwaardigere en duurzamere EHS gerealiseerd.

BIJLAGE 1: QUICKSCAN FLORA FAUNA